

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет спеціальної освіти, психології і соціальної роботи
Кафедра логопедії та спеціальних методик

ЛОГОПЕДИЧНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ
ТА РОБОТА З СІМ'ЯМИ
ООК 21

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

Науково-педагогічний працівник 	Бугера Юлія Юріївна Посада: доцент кафедри логопедії та спеціальних методик Науковий ступінь: кандидат педагогічних наук Вчене звання: доцент Е-mail викладача: https://k-psmpokr.kpnu.edu.ua/693-2/ Профайл викладача: Контактний тел. 09771842700
Е-mail кафедри	kaflogoped@ukr.net , kaflogoped@kpnu.edu.ua
Освітньо-професійна програма	Спеціальна освіта (Логопедія)
Спеціальність	Спеціальна освіта (Логопедія)
Спеціалізація	А6 Спеціальна освіта (за спеціалізаціями)
Галузь знань	А6.01 Логопедія
Рівень вищої освіти	А Освіта
Статус освітнього компонента (ОК)	перший (бакалаврський)
Сторінка курсу в MOODLE:	
Консультації	Згідно графіку консультації, що розміщено на сайті кафедри логопедії та спеціальних методик. https://logo.kpnu.edu.ua/dokumentatsiia/hrafik-konsultatsij/

ПРЕРЕКВІЗИТИ І КОРЕКВІЗИТИ КУРСУ		
Міждисциплінарні зв'язки	«Основи невро- та психопатології», «Пропедевтика мовленнєвих порушень», «Психологія осіб з порушеннями мовлення», « Психологія»	
Мова викладання	українська	
Обсяг дисципліни		
Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік навчання	2	3-4
Семестр вивчення	4	6-7
Кількість кредитів ЄКТС	4	4
Загальний обсяг годин	120 год.	120 год.
Кількість годин навчальних занять	48 год.	16 год.
Лекційні заняття	20 год.	6 год.
Практичні заняття	28 год.	10 год.
Семінарські заняття	-	-
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна та індивідуальна робота	72 год.	104 год.
Форма підсумкового контролю	екзамен	екзамен
Анотація курсу.	Курс спрямований на формування у студентів знань та практичних умінь у сфері логопедичного консультування й організації ефективної взаємодії з сім'ями дітей, які мають мовленнєві порушення. У програмі розглядаються теоретичні основи консультування, методи індивідуальної та групової роботи з батьками, психологічні аспекти підтримки сімей у кризових ситуаціях, а також сучасні технології дистанційної комунікації. Особлива увага приділяється розвитку навичок партнерства між логопедом, освітнім закладом та родиною, створенню програм сімейної підтримки та аналізу практичних кейсів.	

Мета і завдання курсу	Мета курсу: є формування у студентів професійної компетентності у сфері логопедичного консультування, розвиток умінь ефективної взаємодії з сім'ями дітей, які мають мовленнєві порушення, та оволодіння методами психолого-педагогічної підтримки батьків. Курс спрямований на підготовку майбутніх логопедів до практичної діяльності, що передбачає організацію індивідуальних і групових консультацій, створення програм сімейної підтримки та забезпечення партнерства між родиною, освітнім і реабілітаційним середовищем. Основні завдання: 1. Ознайомити студентів із теоретичними основами логопедичного консультування та роллю сім'ї у мовленнєвому розвитку дитини. 2. Сформувані знання про методи та форми індивідуальної й групової роботи з батьками. 3. Розвинути навички аналізу потреб сімей та визначення стратегій психолого-педагогічної підтримки. 4. Навчити студентів організовувати та проводити консультації, тренінги, семінари для батьків. 5. Виховати вміння будувати партнерські відносини між логопедом, сім'єю та освітнім закладом. 6. Забезпечити практичну підготовку до роботи з сім'ями у кризових ситуаціях та до використання сучасних технологій дистанційної комунікації. 7. Сприяти формуванню професійної етики та культури консультування.
ФОРМАТ КУРСУ	
Форми та види проведення навчальних занять	Лекційні заняття, практичні заняття, індивідуальні завдання, самостійна робота.
Методи та форми контролю	<u>Методи контролю:</u> опитування на практичних заняттях, участь в дискусіях, вирішення проблемних кейсів, тощо. <u>Форми контролю:</u> розробка презентацій, індивідуальних або групових проєктів, підготовка презентаційної доповіді, написання модульної контрольної роботи.
Необхідне технічне та програмне забезпечення, обладнання	Вивчення курсу не потребує використання програмного забезпечення, крім загально вживаних програм і операційних систем.
Самостійна робота / індивідуальні завдання	• Опрацювання літератури: аналіз наукових джерел з логопедії, психології та педагогіки сімейного виховання. • Підготовка рефератів та есе: теми «Роль сім'ї у мовленнєвому розвитку дитини», «Етичні аспекти логопедичного консультування». • Розробка пам'яток для батьків: практичні рекомендації щодо розвитку мовлення вдома.

	• Аналіз кейсів: розгляд прикладів взаємодії логопеда з сім'ями, визначення ефективних стратегій підтримки. • Моделювання консультаційних ситуацій: складання плану індивідуальної консультації, підготовка запитань для батьків. • Проектна діяльність: створення програми сімейної підтримки для дітей з певними мовленнєвими порушеннями. • Підготовка презентацій: висвітлення сучасних технологій дистанційного консультування.
Інтегральна компетентність (ІК) Загальні компетентності (ЗК) Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	ІК – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів спеціальної та інклюзивної освіти загалом та логопедії зокрема і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. ЗК – 3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК – 4 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК – 5 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК – 9 Здатність до міжособистісної взаємодії. ЗК – 11 Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності. СК – 3 Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності. СК – 4 Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення мовленнєвого розвитку, актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами. СК – 5 Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з порушеннями мовленнєвого розвитку, доцільно обирати відповідне методичне та інформаційно-комп'ютерне забезпечення освітнього процесу. СК – 6 Здатність реалізовувати персоналізовані підходи у процесі надання послуг раннього втручання у контексті логопедичного супроводу. СК – 11 Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації. СК 13 Здатність будувати гармонійні стосунки з

	особами з порушеннями мовленнєвого розвитку і з особливими освітніми потребами, їх сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб. СК – 16 Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.					
СХЕМА КУРСУ						
Денна форма						
Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Разом	у тому числі				
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота
Зміст освітнього компоненту						
Змістовий модуль І. Психотерапевтичні підходи в логопедичній практиці						
Тема 1. Роль сім'ї у мовленнєвому розвитку дитини	6	2	2			2
Тема 2. Теоретичні основи логопедичного консультування	9	2	2			5
Тема 3. Етичні аспекти роботи логопеда з батьками	11	2	4			5
Тема 4. Методи індивідуального консультування сімей	11	2	4			5
Тема 5. Групові форми роботи з батьками	9	2	2			5
Тема 6. Психологічні особливості сприйняття діагнозу батьками	14	2	2			10
Тема 7. Сучасні технології консультування	14	2	2			10
Тема 8. Співпраця логопеда з освітніми та реабілітаційними закладами	16	2	4			10
Тема 9. Документація та звітність у роботі з сім'ями	14	2	2			10
Тема 10. Практика консультування: аналіз кейсів та моделювання ситуацій	16	2	4			10
Разом годин	120	20	28			72

порушеннями мовленнєвого розвитку зокрема.

ПРН – 13 Володіти методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами, з порушеннями мовленнєвого розвитку, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.

ПРН – 14 Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вчителя, асистента вчителя зі спеціальної освіти, вчителя-логопеда.

ПРН – 16 Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

ПРН – 18 Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміти застосовувати їх в професійній діяльності.

ПРН – 20 Володіти методиками раннього корекційного супроводу дітей із групи ризику виникнення порушень мовлення.

ПОЛІТИКА КУРСУ

1. Необхідність дотримання обов'язкових принципів академічної доброчесності, визначених Кодексом академічної доброчесності в КІПУ https://drive.google.com/file/d/1W_tRKAqt4kKFyD1zNzR76uxVZY3mUjBV/view та Положенням про дотримання академічної доброчесності <https://drive.google.com/file/d/1nVC6hDHeT4WxNS5c45xybMiWBEVDdbGpb/view>
2. Відвідування занять здобувачами вищої освіти є обов'язковою складовою організації освітнього процесу. Про неможливість відвідування занять з поважних причин мають завчасно повідомляти викладача (-ів). Деталі за покликанням: <https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>
3. Підтримується креативна ініціатива здобувача (-ів) вищої освіти. Здобувачі вищої освіти мають право пропонувати альтернативні форми виконання практичних та індивідуальних завдань (проєкти, презентації, відеоматеріали, власні проєкти тощо), які схвалюються та враховуються під час поточного оцінювання.
4. Визнання результатів неформальної та (або) інформальної освіти. У випадку, якщо здобувач вищої освіти отримав знання у неформальній та інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно з Порядком визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція) (<https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view>)
5. Політика використання інструментів штучного інтелекту (ШІ). Використання здобувачами вищої освіти в освітньому процесі інструментів ШІ чітко визначено "Положенням про використання штучного інтелекту в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка", введено в дію наказом в.о. ректора від 02 вересня 2026 р., № 144-ОД. URL: <https://drive.google.com/file/d/1eDvHgbyZUYojWNwNwkIED66qGDPPpHrB/view>

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГ

Форми оцінювання	Оцінювання навчальної дисципліни проводиться за результатами поточного та підсумкового контролю. Оцінка за поточний контроль складається з оцінювання аудиторної та результатів самостійної роботи здобувача, а також індивідуального завдання (виконання та захист тематичної роботи). Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі. https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view https://drive.google.com/file/d/0B4IW4J1QFZAoLXVNNzg2bFJTRng2ZVFjdA0dEV1YmFiQXY4/view?resourcekey=0-CxWUU4B0hXDwe08FZrsfoQ
-------------------------	---

Таблиця 1

**Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень
здобувачів вищої освіти**

Рейтингова оцінка з кредитного модуля (навчальної дисципліни)	Підсумкова оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Підсумкова оцінка за національною шкалою	
			екзаменаційна	залікова
90-100	A (відмінно)	10	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	25	добре	
75-81	C (добре)	30		
67-74	D (задовільно)	25	задовільно	
60-66	E (достатньо)	10		
35-59	FX		незадовільно	не зараховано
34 і менше	F			

Перелік орієнтовних питань до підсумкового контролю	1. Які фактори найбільше впливають на мовленнєвий розвиток дитини?
	2. Як емоційний клімат родини позначається на комунікативних навичках?
	3. У чому полягає роль батьків у формуванні мовлення?
	4. Які труднощі виникають у співпраці логопеда з сім'єю?
	5. Як сім'я може підтримати логопедичну роботу вдома?
	6. Які моделі взаємодії «логопед – сім'я» є ефективними?
	7. Що таке логопедичне консультування?
	8. Які принципи лежать в основі консультування?
	9. Назвіть основні етапи логопедичної консультації.
	10. Чим відрізняється інформаційна модель консультування від підтримувальної?
	11. Які завдання вирішує логопед під час консультування?
	12. Як визначити потреби сім'ї перед консультацією?
	13. Які етичні принципи є ключовими у роботі логопеда?
	14. Що означає конфіденційність у консультуванні?
	15. Як уникати конфліктів у спілкуванні з батьками?
	16. Які етичні дилеми можуть виникати у логопедичній практиці?
	17. Як формувати довіру між логопедом і сім'єю?
	18. Чому важлива культура мовлення логопеда?
	19. Яка структура індивідуальної консультації?
	20. Які техніки діалогу використовуються у консультуванні?
	21. Як визначити запит батьків?
	22. Які методи допомагають аналізувати потреби сім'ї?
	23. Як логопед може мотивувати батьків до співпраці?
	24. Які помилки найчастіше допускають логопеди під час індивідуальних консультацій?
	25. Які переваги має групове консультування?
	26. У чому полягає специфіка тренінгів для батьків?
	27. Як організувати семінар для родин?

	28. Які інтерактивні методи можна застосовувати у груповій роботі? 29. Що таке «батьківський клуб» і які його функції? 30. Як оцінити ефективність групових занять? 31. Які типові реакції батьків на діагноз дитини? 32. Як подолати психологічні бар'єри у спілкуванні? 33. Які стратегії підтримки сімей у кризових ситуаціях? 34. Як логопед може допомогти батькам прийняти діагноз? 35. Які помилки слід уникати у роботі з сім'ями у кризі? 36. Як працювати з сім'ями, що заперечують проблему? 37. Які переваги має онлайн-консультування? 38. Які інструменти використовуються для дистанційної підтримки? 39. Як забезпечити ефективність онлайн-консультації? 40. Які ризики існують у дистанційній роботі з сім'ями? 41. Як створити цифрові ресурси для батьків? 42. Які правила етикету діють під час онлайн-консультацій? 43. Які форми співпраці логопеда зі школою є найбільш поширеними? 44. Як організувати партнерство між логопедом і педагогами? 45. Які особливості взаємодії з реабілітаційними центрами? 46. Як забезпечити ефективність інклюзивних практик? 47. Які труднощі виникають у координації дій між закладами та сім'єю? 48. Як логопед може виступати посередником між родиною та закладом? 49. Які документи веде логопед у роботі з сім'ями? 50. Як оформлюється протокол консультації? 51. Які вимоги до складання плану роботи з сім'єю? 52. Як підготувати звіт про проведену консультацію? 53. Які рекомендації слід надавати батькам у письмовій формі? 54. Як забезпечити збереження конфіденційної інформації у документації? 55. Що таке кейс-метод у логопедичному консультуванні? 56. Як аналізувати практичні ситуації «логопед – сім'я»? 57. Які навички розвивають рольові ігри у навчанні? 58. Як здійснювати рефлексію після консультації? 59. Які критерії оцінки ефективності консультування? 60. Як підготувати портфоліо кейсів для майбутньої практики?
Рекомендована література (основна, допоміжна, інтернет-ресурси)	Основна: 1. Бугера Ю.Ю., Брикова О.С. Застосування арттерапевтичних технік в роботі з батьками дітей з особливими освітніми потребами. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки) : зб. наук. праць: Вип. 17 / за ред. М.К. Шеремет. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2021. С. 14-25. https://aqce.kpnu.edu.ua/article/download/331407/320706 2. Дмитрієва І. В. Командна взаємодія фахівців у процесі індивідуального супроводу дитини в умовах інклюзивного

	навчання. Актуальні питання корекційної освіти. 2016. Вип. 7. URL: http://aqce.com.ua/vypusk-7-t-1-t-2/dmitrijeva-iv-komandnavzajemodija-fahivciv64_u-procesi-individualnogo-suprovodu-ditini-v-umovahinkluzivnogonavchannja.html 3. Ільченко І.С. Арт-терапія: навчальний посібник для студентів. Умань : Видавничо-поліграфічн. центр «Візаві», 2013. 150 с. https://surl.li/qwxkvu 4. Мушкевич М. І. Основи психотерапії : навч. посіб / М. І. Мушкевич, С. Є. Чагарна ; за ред. М. І. Мушкевич. Вид. 3-тє. Луцьк : Вежа-Друк, 2017. 420 с. https://surl.li/ujzapi 5. Технології психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій (з досвіду роботи) / авт. кол: В. В. Байдик, Ю. С. Бондарук, Ю. П. Гопкало, Т. Б. Гніда, І. О. Корнієнко, Н. В. Лунченко, Ю. А. Луценко, Р. А. Мороз, І. І. Ткачук; за наук. ред. В. Г. Панка, І. І. Ткачук. Київ : Ніка-Центр, 2021. 118 с https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/729191/1/tehnologii3.pdf 6. Логопедично-реабілітаційний супровід дітей із порушеннями психофізичного розвитку : Монографія / [А. І. Кравченко, Л. В. Мороз, Л. Л. Стахова, О. В. Ласточкіна, К. О. Зелінська-Любченко, І. В. Кравченко] ; за ред. А. І. Кравченка. Суми : ФОП Цьома С.П., 2021. 288 с. https://surl.li/nbsqhp 7. Lyndina, Y., Soloviova, T., Tkachenko, L., Bielova, O., Lisova, L., & Buhera, Y. (2023). Logopedic Technologies in Work with Children with Special Educational Needs. BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 14(3), 210-223. https://doi.org/10.18662/brain/14.3/471 (Web of Science)) Додаткова: 1. Бєлова О.Б., Конопляста С.Ю. Психолого-педагогічний дисонанс щодо інтеграції в освіті дітей з особливими освітніми потребами. Інноваційна педагогіка. Науковий журнал. Одеса: Гельветіка. Вип. 43(2). 2022. С.37–42. http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/43/part_2/7.pdf 2. Бабич, Наталія Миколаївна та Сенедяк, Тетяна Сергіївна (2022) Особливості логопедичного консультування родини дітей раннього віку із груповим ризиком Іп: XV Міжнародна науково-практична конференція "Спеціальна та інклюзивна освіта: проблеми та перспективи", 17-18 листопада 2022 року, м. Кам'янець-Подільський, Україна. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/43526 3. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос, Л. І. Литвиненко... Царенко Л. Г.; за ред. З. Г. Кісарчук. Київ: ТОВ "Видавництво "Логос". 207 с. https://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2023/Kisarchuk_2015_207.pdf 4. Бугера Ю.Ю. Доцільність використання арттехнологій у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. <i>Психолого-педагогічний супровід дітей з інтелектуальними порушеннями в умовах спеціальної та інклюзивної освіти: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 9 листопада 2022 р. / за ред. Т.О.</i>
--	--

	Докучиної, відп. секретар О.І. Дмитрієва. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. С. 24 – 26. https://surl.li/qtuocz 5. Бугера Ю.Ю., Дідик Н.М. Арттерапевтичні методи в роботі корекційного педагога. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки) збірник наукових праць. / за ред. В.В. Нечипоренко. Кам'янець-Подільський : Видавець Панькова А.С., 2020. Вип. 16 С. 36 – 46. https://aqce.kpnu.edu.ua/article/view/328684/318500 6. Бугера Ю.Ю. Особливості інтеграції психотерапевтичних технік у логопедичну роботу. Психолого-педагогічний супровід дітей з інтелектуальними порушеннями в умовах спеціальної та інклюзивної освіти: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю 7 листопада 2025 р. / за ред. Т.О. Докучиної, відп. секретар О.І. Дмитрієва. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2025. 4. С. 51-55. https://surl.li/buxnpy Гетьман Т.О., Кричківська Т.Д. Проблеми вікової психології: хрестоматія. Київ. 2019. 469 с. https://surl.li/padwmf 5. Татяничков А. О. Основи психокорекції: навчально-методичні рекомендації (в допомогу до самостійної роботи для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра факультету психології, політології та соціології) ; кафедра психології НУ «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2021. 40 с. https://surl.li/luzpcj
	Інтернет-ресурси: 1.Бібліотека ім. В.І.Вернадського [Електронний ресурс] // режим доступу: http://www.nbu.gov.ua 2.Словники України on-line [Електронний ресурс] // режим доступу: http://www.ulif.org.ua/ulp/dict_all/ 3.Пошукова система Національної бібліотеки імені В.І.Вернадського. http://www.nbu.gov.ua/ 4. Нейропсихологические тесты. Необходимость и возможность применения - http://medi.ru/doc/f421912.htm